

партнерських відносин повинна забезпечити окупність інвестицій для приватних партнерів та доступність тарифів за надані послуги для їх споживачів. Для цього необхідно привести тарифи за житлово-комунальні послуги до економічно обґрунтованих розмірів.

Застосування механізмів державно-приватного партнерства підвищує ефективність використання обмежених державних ресурсів, вирішує питання їх дефіциту та носить добровільний характер, не нав'язується законом і здійснюється на договірних умовах шляхом проведення конкурсу.

З метою застосування такої форми реалізації партнерства у сфері ЖКГ, як лізинг, яка може стати дієвим засобом модернізації галузі, необхідна законодавча регламентація процесу передачі в оперативний лізинг об'єктів ЖКГ, що перебувають у комунальній власності.

Для практичної реалізації механізмів державно-приватного партнерства державний партнер повинен забезпечити гарантії запровадження економічно обґрунтованих тарифів у сфері ЖКГ.

Загалом механізм фінансового забезпечення ЖКГ в межах державно-приватного партнерства охоплює сукупність фінансових ресурсів, які держава на договірних засадах залучає від приватного інвестора для виконання завдань, що належать до її функцій, з допомогою використання відповідних методів, важелів та стимулів на основі чинної нормативно-правової бази.

Підводячи підсумок, слід зазначити, що поширення співробітництва держави і приватного сектора у житлово-комунальному господарстві дасть змогу сформувати конкурентне середовище в галузі, яка довгий час займала монопольне становище на ринку, що перешкоджало її розвитку. Подальші дослідження доцільно спрямовувати на розробку фінансових методів практичної реалізації механізмів державно-приватного партнерства на ринку ЖКГ.

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ЗАЛУЧЕННЯ ПРИВАТНОГО КАПІТАЛУ В ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНЕ ГОСПОДАРСТВО УКРАЇНИ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ

В. І. ТОРКАТЮК, д-р техн. наук, проф. кафедри економіки підприємства, бізнес адміністрування і регіонального розвитку

В. В. КОНЕНКО, канд. екон. наук, доц. Н. В. БІБІК, канд. екон. наук, доц. Ю. О. ТАРАРУСЬ, канд. екон. наук, доц. Г. Ю. ШТЕРН, канд. екон. наук, доц. М. П. ПАН, канд. екон. наук, доц. О. С. ВОРОНІНА, канд. екон. наук, доц. В. О. КОСТЮК, канд. екон. наук, доц. С. Ю. ЮР'ЄВА, канд. екон. наук, доц. В.В. ЖВАН канд. екон. наук, доц. кафедри економіки підприємства, бізнес адміністрування і регіонального розвитку

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, м. Харків

На сьогодні житлово-комунальне господарство (ЖКГ) України перебуває в критичному стані, що зумовлено об'єктивними й суб'єктивними причинами.

До об'єктивних причин потрібно віднести те, що в період після здобуття незалежності комунальні підприємства не мали реальних коштів на капітальний ремонт інфраструктури, а амортизаційні відрахування використовувались не за призначенням.

Для ефективного реформування галузі необхідним є залучення додаткового інвестування, що приведе до демонополізації житлово-комунального господарства та створення конкурентного середовища на ринку житлово-комунальних послуг. Під час загострення кризових явищ в Україні, яка відчуває брак державних ресурсів, державно-приватне партнерство – чи не єдиний спосіб збереження галузі в цілому.

В умовах розгортання в Україні фінансової кризи бюджетна підтримка житлово-комунальної галузі, як і будь-яких інших галузей економіки, матиме обмежений характер, що, з одного боку, ставить на порядок денний питання пошуку інших фінансових джерел для реалізації програм модернізації та технічного переозброєння підприємств житлово-комунального господарства та оновлення і підвищення енергоефективності житлового фонду, а з другого – питання оптимізації принципів, критеріїв та механізмів надання державної підтримки із забезпеченням її спрямування на реалізацію загальнодержавних пріоритетів та подолання кризових явищ.

Державно-приватне партнерство фактично є альтернативою приватизації, головною його метою є скоріше створення більш ефективної системи виробництва, ніж фінансування інвестиційних потреб інфраструктури. Але необхідно чітко уявляти собі, яку користь можна отримати від державно-приватного партнерства та як з його допомогою комунальні послуги зробити більш якісними і доступними для населення України.

Потенційні переваги державно-приватного партнерства у ЖКГ визначаються:

- перерозподілом коштів у галузі, які під час кризи потребують державної підтримки;
- сучасними інженерними рішеннями та ефективним управлінням;
- ефективним використанням капіталу та отриманням додаткових доходів;
- зміщенням акцентів з бюрократизації на ефективний менеджмент та якість обслуговування;
- зміною підходів до визначення цілей та строків реалізації контрактів.

Серед основних факторів, які обмежують бажання приватного інвестора фінансувати капітальні вкладення у комунальну інфраструктуру, слід назвати високі політичні ризики, досить поверхневу судову систему, низькі доходи населення, які визначають його високу чутливість до зміни рівня тарифів, високий ступінь невизначеності стану основних фондів, що передаються в управління приватному бізнесу, неефективну тарифну політику тощо. Незважаючи на великий ризик інвестування коштів у ЖКГ, саме ця галузь України є однією з найбільш привабливих лише завдяки прозорим ринкам збуту та виробленим послугам.

Необхідним фактором успіху проектів державно-приватного партнерства

у будь-якій галузі, у тому числі житлово-комунальній, є адекватний розподіл потенційних ризиків та вигод між сторонами партнерства, що потребує відповідного відображення в договорі про партнерство. Зазначені питання можуть становити предмет подальших наукових пошуків.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ШЛЯХІВ ВИРІШЕННЯ КРИЗОВИХ ПРОБЛЕМ В ГАЛУЗІ ЖКГ М. ХАРКОВА ТА ХАРКІВСЬКОГО РЕГІОНУ

К. В. КУХТІН, магістр економіки, асистент кафедри міської і регіональної економіки Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова, м. Харків

Шлях незалежної Української держави характеризується реальними здобутками і певними недоліками в сенсі проблем стану ЖКГ та винайдення шляхів їх поліпшення, що для громадськості є чи не найбільш болючим питанням. Роками за загальновідомими причинами (збитковість системи тепло-, водо- та газопостачання, слабкий менеджмент, застаріла матеріально-технічна база) галузь ЖКГ та її підприємства в цілому працювала неефективно, маючи борги по заробітній платі та податках, постійно вишукують фінансові ресурси. При таких обставинах якісно надавати послуги галузь ЖКГ не може.

Зараз Уряд України, за вимогами ЄС, для одержання чергового займового траншу, проводить процес перегляду тарифів ЖКГ на фоні майже трикратної інфляції гривни, заморожує підвищення пенсій та мінімальної заробітної плати. Такі проблемні процеси у галузі ЖКГ безворотно тривають по всій Україні.

Галузь ЖКГ - це природна монополія, яка при умілому державному й громадському регулюванні повинна і може функціонувати високоефективно. Проте, на думку ряду учених і експертів, галузь ЖКГ знаходиться в системній кризі, як і анексована економіка України, та має масу невирішених проблем, а аварійність на об'єктах ЖКХ розглядається як загроза національній безпеці країни. Втрати електроенергії, тепла, води та інших ресурсів, що виникають унаслідок фізичного зносу основних фондів підприємств ЖКХ, знаходяться в межах 20-40%, які оплачують обіднілі споживачі шляхом отримання державних субсидій.

Наш Університет є унікальним для комплексного вирішення шляхів кризових проблем в галузі ЖКГ. Ми маємо Центр Регіонального Розвитку (ЦРР), який керує дев'ятью актуальними й міжнародними програмами та проектами, що направлені на регіональний розвиток. Але в ЦРР та науковій частині Університету, на наш погляд, повинна бути комплексна, об'єднувальна Програма реформування й розвитку ЖКГ (далі - Програма). Ця Програма повинна в системному плані об'єднати зусилля усіх факультетів та кафедр Університету.

Принципи Програми: терміновість, комплексність, платність та можливість зворотності. Очолювати робочу групу проекту Програми повинен ректор, а його замісниками мають бути директор ЦРР та проректор з наукової